

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA
Gf.III.30.002/2018/4. szám

A Szegedi Ítéltábla a Ügyvédi Iroda (ügyintéző: Dr. Bihari Krisztina ügyvéd) által képviselt **felperes neve, felperes lakcíme** szám alatti székhelyű **felperesnek** – a Dr. Jakab Zoltán ügyvéd által képviselt **alperes neve, alperes székhelye** szám alatti székhelyű **alperes** ellen gépjármű törzskönyv kiadása iránt indított perében a Szegedi Törvényszék 2017. november 6. napján kelt 11.G.40.090/2017/11. számú ítélete ellen az alperes által 12. sorszám alatt előterjesztett fellebbezésre tekintettel lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

Í T É L E T E T:

Az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, megfellebbezett rendelkezését **helybenhagyja.**

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I N D O K O L Á S

A felperes, mint kölcsönbevevő, míg az alperes jogelődje (**alperesi jogelőd neve**), mint hitelező között 2009. március 27. napján **szerződés száma** számon egyedi kölcsönszerződés jött létre a 7.803.430,- forint bruttó vételárú Mitsubishi Pajero kishaszongépjármű finanszírozására, melyhez a hitelező 5.462.401,- forint összegű kölcsönt nyújtott. A szerződés részét képezte a hitelező általános szerződési feltételeit tartalmazó **ÜSZ1.** számú üzletszabályzat. A szerződő felek mértékadó devizanemként a svájci frankot, míg az árfolyamváltozás elszámolási módjaként fix devizakonstrukciót jelöltek meg. A felperes kötelezettséget vállalt arra, hogy megfizet 96 hónapon keresztül havi 95.000,- forint törlesztőrészt.

A szerződés részévé vált üzletszabályzat (Üsz.) VI/1. pontja a kölcsönvevő kötelezettségei között rögzíti, hogy a kölcsönvevő köteles a hatósági nyilvántartásba a gépjármű forgalmi engedélyébe és a törzskönyvébe a hitelező javára a felek között létrejött szerződésnek megfelelően a vételi jogot és annak biztosítására az elidegenítési tilalmat bejegyeztetni, és ennek megfelelően úgy rendelkezni, hogy a hatóság a törzskönyvet, a korlátozás jogosítottja részére küldje meg. A VI/3. pont ehhez kapcsolódóan előírja: Amennyiben a törzskönyv bármely oknál fogva a kölcsönbevevő birtokába kerül, köteles azt haladéktalanul a hitelező részére értékküldeményként továbbítani.

Az Üsz. IV/9. pontja értelmében: Amennyiben a kölcsönbevevő a kölcsönszerződésben foglalt valamennyi kötelezettségét teljesítette, úgy a hitelező köteles a gépjármű törzskönyvét és a korlátozó bejegyzések törléséhez szükséges nyilatkozatot kiadni.

Az üzletszabályzat IV/7. pontja alapján a hitelező javára a gépjárműre a felek között létrejött opciós szerződéssel alapított opciós jog ún. zárt opció, azaz a hitelező opciós jogát az opciós szerződésben kikötött feltételek beálltától kezdődően gyakorolhatja az opciós szerződésben kikötött időtartam alatt. A hitelező a kölcsönszerződésből származó jogait és kötelezettségeit bármikor, indokolás nélkül azonos terjedelemben harmadik félre átruházhatja, jogi biztosítékként lekötheti, amelynek során jogosult a kölcsönbevevő adatait továbbítani, ez azonban a kölcsönbevevő jogait nem csorbíthatja.

A szerződő felek a finanszírozott gépjárműre a kölcsönszerződés biztosítékául 2009. március 27. napján külön alakiságú, az üzletszabályzattól eltérő tartalmú opciós szerződést kötöttek.

Ennek 5. pontja alapján a hitelező a vételi jogot a jelen szerződés aláírásától számított 5 éves időtartam alatt, de legfeljebb addig az időpontig gyakorolhatja, ameddig vele szemben a kölcsönszerződésből eredő tartozását a kölcsönbevevő maradéktalanul nem teljesítette.

A 8. pont szerint, ha a hitelező a megállapodás 2. pontjában hivatkozott kölcsönszerződésben megjelölt bármely esedékességi időpontban – az esedékességet követő 15 napon belül – akár részben, vagy egészben nem tesz eleget valamely fizetési kötelezettségének, továbbá a kölcsönszerződés bármely oknál fogva felmondásra kerül, az alperes gyakorolhatja vételi jogát.

Az opciós jog gépjármű-nyilvántartásba is bejegyzésre került, a gépjármű törzskönyvét az alperes tartja birtokában.

Az alperes szerződéskori üzletszabályzata helyébe 2009. augusztus 1. napjától a **ÜSZ2.** számú üzletszabályzat lépett.

Az alperes a kölcsönszerződést 2015. november 30. napján, 2015. december 22. napjára szóló hatállyal felmondta az üzletszabályzat szerződésszegés jogkövetkezményeire vonatkozó rendelkezése alapján. A felmondó levél szerint a felperes felmondás napjáig esedékessé vált, meg nem fizetett tartozása 308.825,- forint, míg a szerződés megszűnésével esedékessé váló tartozása 2.950.403,- forint. Bejelentette egyúttal, opciós jogát is gyakorolni kívánja.

A felperes a felmondó levelet 2015. december 4. napján vette kézhez.

A felperes keresetében az ... forgalmi rendszámú Mitsubishi Pajero személygépjármű törzskönyvének kiadására, valamint a gépjármű-nyilvántartásba alperes javára bejegyzett opciós jog törlésére irányuló hozzájáruló nyilatkozat megtételére kérte kötelezni az alperest. Keresetét azzal indokolta, hogy az opciós szerződés 5. pontja, és az üzletszabályzat IV/7. pontja jogszabályba ütközik, illetve jogszabály megkerülését célozza, míg az opciós szerződés 8. pontja tisztességtelenség miatt érvénytelen.

Az alperes a kereset elutasítását, a felperes perköltségben marasztalását kérte. Arra hivatkozott, hogy a biztosítéki célú opció zárt opcióként került kikötésre. A törzskönyv birtokban tartása az opciós jogtól független atipikus biztosítéka volt a kölcsönszerződésnek. A felperes csak akkor jogosult a törzskönyv birtokba vételére, ha valamennyi fizetési kötelezettségének eleget tett.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a kereseti kérelemnek helyt adva kötelezte az alperest, hogy 15 nap alatt adja ki a felperesnek a perbeli gépjármű törzskönyvét, egyúttal pótolta az alperes javára bejegyzett opciós jog törléséhez szükséges hozzájáruló nyilatkozatot. A törzskönyv kiadása iránti kereset elbírálása során abból indult ki, hogy a kölcsönszerződés részét képező, utóbb módosított üzletszabályzat IV/7. pontja, bár valóban ún. zárt opciós szabályokat tartalmaz, azonban ehhez képest a felek egyedi vételi jog kikötést tartalmazó szerződést is aláírtak, melynek 5. pontjában rögzítették, hogy a hitelező a vételi jogot a szerződés aláírásától számított 5 éves időtartam alatt gyakorolhatja. A bíróság a Ptk. 205/C. §-át alkalmazta a két egymással ellentmondó szerződési szabályra nézve, és azt állapította meg, hogy az egyedi opciós szerződésben kikötött feltétel vált a felek közötti jogviszony részévé. A felek által kikötött opciós jog, így nem tekinthető zárt opciónak, a vételi jog gyakorlására csak a szerződéskötéstől számított 5 éves időtartamon belül volt lehetősége a hitelezőnek. Erre azonban az alperesi hitelező részéről nem került sor, opciós joggyakorlást csak a szerződés 2015. év végi felmondásával egyidejűleg jelentett be, így az hatályosnak nem tekinthető. A törzskönyvbirtoklás jogát a bíróság az üzletszabályzat VI/1., valamint IV/8. pontjaiban rögzített szerződési szabályok egybevetése útján úgy tekintette, hogy az kizárólag az opciós jog biztosítására

szolgált, nem önálló, atipikus szerződési biztosíték, e tekintetben utalt a Kúria irányadó eseti döntésére. Mindezek alapján az opciós jog megszűnése miatt, az annak biztosítására kikötött elidegenítési és terhelési tilalom is megszűnt, ami azzal a jogkövetkezménnyel jár, hogy az alperes a törzskönyvet már jogalap nélkül tartja magánál, így azt köteles kiadni a felperes részére. Az opciós jogra kikötött 5 éves idő elteltével ezen szerződési biztosíték is megszűnt, így törléséhez szükséges nyilatkozat megtagadása miatt indokolt volt, hogy a bíróság az e tekintetben is megalapozott keresetnek helyt adva pótolja az opciós jog törléséhez szükséges alperesi nyilatkozatot.

Az ítélet ellen az alperes terjesztett elő fellebbezést, kérve annak részbeni megváltoztatását, és a törzskönyv kiadásra kötelezésének mellőzésével e tekintetben a kereset elutasítását.

Az alperes fellebbezésében kiemelten idézte az üzletszabályzat IV/9. pontját, mely alapján állította, önálló biztosítékként került kikötésre a gépjármű törzskönyv alperesi birtokban tartásának joga, az nem az opciós szerződésnek, hanem a felek között létrejött egyedi kölcsönszerződésnek az önálló, atipikus biztosítéka, ennek megfelelően független az opciós jog megszűnésétől. A törzskönyv birtokban tartására mindaddig ő jogosult, amíg a kölcsönszerződésben foglalt valamennyi kötelezettségét a felperes nem teljesíti. Alperes nem vitatta, hogy a vételi jog egyik lehetséges megszűnési módja az 5 éves időtartam eltelte, ettől függetlenül azonban a törzskönyv birtoklási jog továbbra is megmarad. A felek éppen azért állapodtak meg abban, hogy a hitelező visszaszolgáltatási kötelezettsége kizárólag valamennyi fizetési kötelezettség teljesítése esetén áll be, mert így az opciós időszak leteltét követően is fenntarthatta alperes a törzskönyv birtokban tartására vonatkozó jogát. A felek ügyleti akarata kifejezetten erre irányult. Hangsúlyozta, a törzskönyv birtokban tartásának önálló, atipikus biztosítéki jellegét az üzletszabályzat VI/3. pontja is alátámasztja, mely kimondja, amennyiben a törzskönyv bármely oknál fogva a kölcsönbevevő birtokába kerülne, úgy azt haladéktalanul köteles kiadni a hitelező részére. E szerződési pont nem tartalmaz sem időbeli korlátozást, sem utalást az opciós jogra, e kötelezettség akkor is terheli a kölcsönbevevőt, ha az opció már letelt. Megjegyezte, az egyedi kölcsönszerződés szerint 120 hónap a kölcsön futamideje, mely meghaladja az opció törvényben rögzített maximális 5 éves időtartamát. Ez is indokoltá tette az egyedi atipikus biztosíték kikötését, ezért az nem tekinthető olyan bizonytalan szerződési feltételnek, melynek csak kiterjesztő értelmezéssel lehetne ilyen jelleget tulajdonítani. Megjegyezte, tudomása van a Kúria törzskönyvkiadással kapcsolatos legutóbbi határozatában kifejtett álláspontjáról, azonban a Pp. 4. § (1) bekezdés értelmében az eljáró bíróságnak minden esetben egyedi mérlegelési szabadsága van, a tényálláshoz igazodóan egy újabb jogvitában dönthet a Kúriától eltérő módon is a bíróság. Az alperes fellebbezési ellenkérelmet nem terjesztett elő.

A fellebbezés **nem alapos**.

Az alperes fellebbezésében az elsőfokú bíróság ítéletének kizárólag a törzskönyv kiadására vonatkozó rendelkezését sérelmezte, ezért a fellebbezés korlátaira tekintettel az ítéletábra is csak e körben vizsgálta felül az elsőfokú bíróság döntését [Pp. 253. § (3) bekezdés].

Az elsőfokú iratokból megállapíthatóan a peres felek a kölcsönszerződés biztosítására külön alakiságú, önálló opciós szerződést is kötöttek az alperes által finanszírozott gépjárműre, mely szerződés 5. pontjában rögzítették az opciós jog gyakorlásának időpontját. A Ptk. 205/C. § alapján ezért nem az alperes által hivatkozott üzletszabályzat, hanem az opciós szerződésben szereplő feltétel vált a szerződés részévé, ennél fogva a felek által kikötött opciós jog nem tekinthető ún. zárt opciónak. A vételi jog gyakorlására az alperesnek az opciós szerződés megkötésétől (2009. március 27.) számított 5 évig volt lehetősége, mely a nyitott opciós szabályozásnak felel meg (BDT2000/264. számon közzétett eseti döntés). Az kétségek kívül megállapítható a nem vitatott

peradatokból, hogy az opciós szerződés megkötésétől számított 5 év anélkül telt el, hogy az alperesi hitelező opciós jogát gyakorolta volna, e határidő elteltével pedig az opciós szerződés törvény által szabályozott hatálya letelt, a vételi jog ezzel megszűnt [Ptk. 229. § (3) bekezdés, Ptk. 374. § (2) bekezdés, 375. § (4) bekezdés].

A felperessel csak 2015. november 30. napján közölt levélben bejelentett opciós joggyakorlás időpontját illetően lényeges tehát, hogy az 5 éves törvényi határidő a szerződéskötéstől számítandó, így az ekkorra már letelt. E határidőn túl gyakorolni kívánt opciós jogérvényesítésre irányuló nyilatkozat ezért joghatás kiváltására már nem volt alkalmas.

Mindezekből kiindulva kellett a bíróságnak abban a kérdésben állást foglalnia, hogy a törzskönyv birtokban tartása a vételi joghoz kapcsolódó járulékos, vagy a kölcsönszerződés egészét érintő, egyedi atipikus biztosítéknak tekinthető-e.

A Ptk. 200. § (1) bekezdésében megfogalmazott szerződési szabadság elvéből következően – ilyen tartalmú jogszabályi tiltás hiányában – nincs akadálya annak, hogy a kölcsön visszafizetésének atipikus biztosítékaként a felek kikössék a törzskönyv birtoklásának jogát mindaddig, amíg a kölcsönbe vevő a kölcsönszerződésből eredő fizetési kötelezettségeit nem teljesíti maradéktalanul. A perbeli esetben azonban a felek ilyen tartalmú megállapodást nem kötöttek. Az opciós szerződés Ptk. 207. § (1) bekezdés szerinti helyes értelmezéséből az következik, hogy a felek a vételi jog – és nem a kölcsönszerződésből eredő fizetési kötelezettség – biztosítására kötötték ki az alperes javára az elidegenítési és terhelési tilalmat, a vételi jog tárgyát képező perbeli gépjárműre. Az Üsz. VI/1. pontja ezzel összhangban rendelkezik úgy, hogy a kölcsönbe vevő köteles a hatósági nyilvántartásba, a gépjármű forgalmi engedélyébe és a törzskönyvbe a hitelező javára – a felek között létrejött szerződésnek megfelelően – vételi jogot vagy a jelzálogjogot és annak biztosítására az elidegenítési és terhelési tilalmat bejegyeztetni és ennek megfelelően úgy rendelkezni, hogy a hatóság a törzskönyvet a hitelező, mint a korlátozás jogosítottja részére küldje meg.

Ezen szerződési feltétel tette lehetővé alperes számára a törzskönyv birtokba vételét. Ennek szövegezése és nyelvtani értelmezése azonban azt támasztja alá, hogy a peres felek a törzskönyv alperes részére történő megküldésével az alperes opciós jogát kívánták biztosítani. Ennek megfelelően a törzskönyv birtoklásához való jog az opciós joghoz kapcsolódó járulékos jogosultság, amely éppen a járulékos jellegére figyelemmel az opciós jog megszűnésével együtt szűnik meg.

Az Üsz. IV/9. pontja az opciós szerződés 4. pontjával együttesen értelmezve csupán annyit jelent, hogy ha a kölcsönbe vevő még az opciós szerződés 5 éves időbeli hatálya alatt teljesíti a fizetési kötelezettségeit, a hitelező (alperes) köteles kiadni a törzskönyvet és a korlátozó rendelkezések törléséhez szükséges jognyilatkozatot. Ez azonban nem jelenti egyúttal azt is, hogy az alperesi hitelező akkor is jogosult lenne önmagánál tartani a törzskönyvet, vagy megtagadni az elidegenítési és terhelési tilalom törléséhez szükséges nyilatkozatot, ha e jogosultságok alapjául szolgáló opciós joga már megszűnt.

A Ptk. 207. § (1) és (2) bekezdése szerint ugyanis a szerződési nyilatkozatot vita esetén úgy kell értelmezni, ahogyan azt a másik félnek a nyilatkozó feltehető akaratára és az eset körülményeire tekintettel a szavak általánosan elfogadott jelentése szerint értenie kellett. Ha pedig az általános szerződési feltétel, illetve fogyasztói szerződés tartalma e szabály alkalmazásával nem állapítható meg egyértelműen, a feltétel meghatározójával szerződő fél, illetve a fogyasztó számára kedvezőbb értelmezést kell elfogadni. A jogalkotó a Ptk. fenti rendelkezésével a pontatlan vagy bizonytalan szerződési szabály értelmezési kockázatát arra a félre terhelte, aki annak megfogalmazásáért felelős. Ebből következően, ha az alperesnek a IV/9. pontban írt szerződési kikötéssel az volt a célja, hogy a kölcsön visszafizetésének atipikus biztosítékaként mindaddig magánál tarthassa a kölcsönből finanszírozott gépjármű törzskönyvét, amíg az adós valamennyi fizetési kötelezettségének nem tesz eleget, ezt a szándékát egyértelműen félreérthetetlenül így kellett volna megfogalmaznia az üzletszabályzatban, illetve a blanketta opciós szerződésben. Az érintett kikötések azonban annak

tényleges megszövegezésük alapján csak kiterjesztő értelmezéssel tulajdonítható, az alperes által hivatkozottak szerinti tartalom, a kiterjesztő értelmezést viszont a Ptk. 207. § (4) bekezdése kifejezetten tiltja. Mindezt figyelembe véve az Üsz. IV/9. pontja csupán azon esetek egyikét szabályozza, amikor a hitelező nem tagadhatja meg a törzskönyv kiadását. Nem vonható le azonban az érintett kikötés megfogalmazásából az a kiterjesztő következtetés, hogy a kölcsönadó akkor is jogosult lenne azt magánál tartani, ha e jogosultság alapjául szolgáló opciós joga megszűnt (Kúria Gfv.VII.30.049/2016., BH2017/13., BH2017/63., BH2017/95. számú eseti döntései).

Az elsőfokú bíróság helyes döntése szerint a törzskönyv az opciós jog érvényesíthetősége érdekében került az alperes birtokába, az opciós jog megszűnésére tekintettel a törzskönyv birtokban tartásának joga is megszűnt, ezért azt az alperes köteles a felperesnek kiadni. Ebből a szempontból nincs jelentősége annak, hogy az alperes a felperessel kötött kölcsönszerződést a felperes fizetési késedelme miatt időközben felmondta, mert a szerződéskötéstől számított 5 év időközbeni eltelte miatt opciós joga megszűnt, e biztosítékkal már nem élhet.

Az alperes jelen perben is érintett üzletszabályzatával kapcsolatban a Kúria korábban már több eseti döntést hozott, melyek egyezően, a vételi joghoz, valamint az elidegenítési és terhelési tilalomhoz kapcsolódó járulékos biztosítéknak minősítették a törzskönyv visszatartási jogot. A fellebbezési hivatkozással ellentétben a Kúria egyik döntésében sem minősítette úgy az alperesi üzletszabályzatot, hogy a régi Ptk. 205. § (1) bekezdés szerinti, konszenzuson alapuló megállapodás létrejött volna egy atipikus biztosítékadásra vonatkozóan. Ezt az álláspontját a Kúria a Pfv.VI.20.558/2016/5. számú ítéletében ismételten kifejtette, utalva még a Pfv.I.21.202/2015/4., valamint Gfv.VII.30.031/2016/7. szám alatti ítéletekre is. Az alperes fellebbezési hivatkozása nem helytálló, a Kúria több, egyező precedens értékű eseti döntésével szembemenő, egyedi üzletszabályzat-értelmezésre az ítéletábra nem látott lehetőséget. A BH2017/13. szám alatt legutóbb közzétett eseti döntés tehát nem egyedi, hanem a Kúria több döntésében is megjelenő következetes, jogi álláspontot tartalmaz, így az továbbra is az irányadó bírói jogértelmezést tükrözi, az alperes jelen perben vizsgált üzletszabályzata és a blanketta opciós szerződés visszatérően vitatott érvényességű, és értelmezésű pontjai tekintetében.

A fellebbezés kapcsán megjegyzi még az ítéletábra, hogy a Pp. 4. § (1) bekezdése, mint alapelvi szintű eljárási szabály a polgári ügyben eljáró bíróság mérlegelési szabadságát biztosítja. A bíróság nincs kötve más személyek közt folyamatban volt perben megállapított tényálláshoz, és döntéshez, még akkor sem, ha a döntés azonos tényálláson alapul [Legfelsőbb Bíróság (Kúria) BH 2008/19 számon közzétett eseti döntés]. A Szegedi Ítéletábra az egyező tárgyú perekben már korábban kialakított joggyakorlatát fenntartva, jelen perben is osztotta a felperes által sérelmezett, alperes által általános szerződési feltételként több szerződés megkötéséhez is alkalmazott szerződési kikötés tisztességtelenség, és jogszabályba ütközés miatti érvénytelenségével kapcsolatos jogi álláspontot [Ptk. 209. § (1), (2) bekezdés, 209/A. § (2) bekezdés, Ptk. 374. § (2) bekezdés, 375. § (4) bekezdés], melynek jogkövetkezménye a törzskönyvkiadás elrendelése.

A kifejtett indokolásbeli kiegészítések mellett az ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintve a megfellebbezett rendelkezését a Pp. 253. § (2) bekezdésre történt hivatkozással helybenhagyta.

A másodfokú eljárás során a felperes fellebbezési ellenkérelmet írásban nem terjesztett elő, jogi képviselője a perben megtartott másodfokú tárgyaláson nem jelent meg, ezért költség felmerülése hiányában az ítéletábra mellőzte részére a másodfokú eljárási költség megállapítását.

Szeged, 2018. május 3.

Dr. Gaálné dr. Jobbágy Ildikó s.k.	Dobler László s.k.	Béri András s.k.
a tanács elnöke	előadó bíró	táblabíró